

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 7

Seduta dils 29-10-2021

PROTOCOL

dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
venderdis, ils 29 d'october 2021, allas 20¹⁵ – 00¹⁰
Liug: Halla Cons

Vicepresident: Adrian Deflorin

Actuara: Ursina Murer-Fatzer

Presents:

a) Cussegl	Armin Berther Theres Burri Gadola Silvia Bucheli-Caduff Adrian Flepp Otmarr Flepp Armin Manetsch	Roland Cajacob Edgar Durschei Larissa Fry Schuster Helga Probst-Linder Martino Sabbadini Ignaz Venzin
------------	---	--

Perstgisas *Giusep Lozza, president dil cussegl*
Mario Flepp

b) Suprastonza communala	René Epp Wendelin Jacomet Paul Flurin Schmidt	Clemens Berther Jris Lombris
-----------------------------	---	---------------------------------

c) Hosps 24 (*tenor gliesta da preschientscha*)

Plaid d'avertura dil vicepresident

Duront las preparativas pil cussegl da vischnaunca da questa sera sundel ius sin la tscherca dad in tema per miu plaid d'avertura. Ei dess ina massa da plidentar. Il sbassament da taglia concludius dil pievel, il luv che attacca vaccas-mumma e lur vadials, ils dis dalla portas aviartas dall'uniun fallun e cascharia, la nova via d'avertura Neat a Sedrun, il naufragi dalla fusiun denter las vischnauncas Sumvitg e Trun ni la fusiun planisada dallas vischnauncas Schluein, Sagogn e Laax. Plinavon corona e las actualas unfrendas en nossa regiun, la nominaziun da Carmelia Maissen per in sez en la Regenza grischuna, igl eveniment Big Air a Cuera, la fetg buna caussa dil plan d'acziun Green Deal ch'il Cussegl grond ha tractandau, ils impuls da Gion Antoni Caminada e ses students pil svilup futur dalla vischnaunca dad Ilanz/Glion ed aunc bia dapli.

Cunquei ch'impurtonts temas spetgan questa sera sin nus, vi jeu tener cuort miu plaid d'avertura e vi cheutras buca prolungir la seduta.

En quei senn giavischel jeu a nus tuts in bien cussegl cun interessantas discussiuns e bunas conclusiuns.

Mortoris

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca han ils suandonts vischins bandunau il terrester:

Cecilia Flepp-Manetsch, naschida ils 08-10-1926, morta ils 30-08-2021
Elisabeth Duff-Caminada, naschida ils 31-03-1930, morta ils 03-09-2021
Alois Mathiuet, naschius ils 21-09-1947, morts ils 07-09-2021
Maria Bisquolm-Schmed, naschida ils 21-12-1926, morta ils 14-09-2021
Casper Huonder-Bigliel, naschius ils 28-07-1929, morts ils 15-09-2021
Guido Deflorin-Cavegn, naschius ils 25-01-1935, morts ils 16-09-2021
Silvia Cavegn-Sac, naschida ils 08-10-1940, morta ils 07-10-2021
Maria Theresia Calanchina-Hosang, naschida ils 20-10-1947, morta ils 10-10-2021
Casper Curschellas-Niggli, naschius ils 13-08-1930, morts ils 22-10-2021

Naschientschas

Dapi nossa davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau duas naschientschas:

Malia Huonder, naschida ils 27-09-2021, feglia da Sarah e Remo Huonder
Rita Faria de Sà, naschida ils 09-10-2021, feglia da Helena Isabel Moreira de Faria e Bruno Filipe Pereira de Sà

Tractandas:

1. Protocol 06-2021/2024
2. Reorganisaziun communal: Revisiun parziala dil regulativ per il persunal communal (messadi nr. 12-2021/2024)
3. Reorganisaziun communal: Revisiun parziala dil regulativ d'indemnisaziun (messadi nr. 13-2021/2024)
4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il vicepresident: L'actuara:

Adrian Deflorin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024
Protocol no. 7
Seduta dils 29-10-2021

1. Protocol 06-2021/2024

Decisiun:

Il protocol nr. 6 dalla seduta dils 20 d'uost 2021 vegn approbaus unanimamein.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér

Il vicepresidente:

L'actuara:

Adrian Deflorin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 7

Seduta dils 29-10-2021

2. Reorganisaziun communal: Revisiun parziala dil regulativ per il personal communal (messadi nr. 12-2021/2024)

Suprastonza:

President communal René Epp:

Ina retscherca publica dallas davosas jamnas vegn tier la conclusiun che la vischnaunca da Mustér ei ina dallas nunattractivas vischnauncas dil cantun Grischun (*sur 2'000 habitonts*) e vegn classificada sin plaz 818 (*gasetta revista da commerci*). Segirefranc ha igl ault pei da taglia giu in'influenza sin quei resultat.

Beingleiti terminescha la suprastonza communal sia emprema legislatura. En quei temps han ins encurschiu ch'igl ei uras da midar las structuras vertentas e staticas. Igl ei la finamira da saver agir a moda efficienta e tenor necessitad. Plinavon duei la vischnaunca da Mustér esser ina patruna da lavur pli attractiva. Per saver contonscher tuttas finamiras fixadas basegni capacitad da personal sufficienta. Denter bia auter ei ina dallas finamiras da reducir las considerablas sururas d'enqual conluvrer. En nossas retschas havein nus il know-how. Quel ei da stimar e mantener. Cheutras stuein buca surdar ulteriuras lavurs a personas externas che cuostan dapli.

Il plan da piazzas actual impedescha la flexibilitad d'agir tenor basegns. Per optimar l'organisaziun communal ha la suprastonza communal ensemen cun la cumissiun preparatoria analisau da rudien l'entira organisaziun communal naven dalla direcziun tier l'administraziun, igl uffeci da baghegiar ed infrastruttura entochen tiel menaschi tecnic. Alla cumissiun preparatoria appartegnan las cusseglieras Theres Burri Gadola e Helga Probst ed ils cussegliers Adrian Flepp ed Armin Manetsch. In fatg ei che la lavur administrativa ei s'augmentada considerablamein (*posiziuns da consultaziuns da differents uffecis cantunals sco p.ex. traffic public, planisaziun locala, formaziun regiunala, lescha da secundas habitaziuns, proceduras da perimeter eav.*) e quei en tuttas partiziuns.

La suprastonza communal e la cumissiun preparatoria proponan d'adattar e fixar las piazzas tenor procentuala maximala da 4'000% (*administraziun 500%, infrastruttura e baghegiar 380%, menaschi tecnic 1'120% e formaziun niev incl. pedels 2'000%*). Plinavon munta il plan da piazzas ina part integrala dil preventiv annual. En cumparegliazion cun las vischnauncas vischinontas ed il diember da habitonts essan nus absolutamein buca surdotai cun personal, seigi quei en l'administraziun communal (*incl. uffeci da baghegiar ed infrastruttura*) ni tiel menaschi tecnic.

Il preventiv 2022, che vegn tractandaus al proxim cussegl, muossa gia oz ils effects positivs grazia alla midada da filosofia (*era cun il sbassament da taglia*). Plinavon segna il preventiv positiv che las ponderaziuns dalla suprastonza van en la dretga direcziun. Nus s'engaschein per in svilup speditiv e per ina ferma preschientscha politica.

Ei suonda la debatta d'entrada. Ei vegn surdau il plaid al plidader dalla cumissiun preparatoria Adrian Flepp.

Cusseglia Adrian Flepp:

La cumissiun preparatoria nua che concusseglieras Theres Burri Gadola e Helga Probst e concusseglia Armin Manetsch han priu part, sa cumpleinamein sustener la proposta dalla suprastonza communal tenor il messadi nr. 12-2021/2024 ed il regulativ per il personal communal. Las sedutas ein stadas fetg intensiv. Nus havein retschiert l'investa necessaria e transparenta en ils fatgs digl uffeci da baghegiar ed infrastruttura, dil menaschi tecnic e dall'administraziun communal cun las explicaziuns detagliadas dils menaders. El messadi vegn descret detagliadamein las lavurs ch'ei s'augmentadas ils

davos onns. Buca mo la lavur dil mintgadi ei carschida, mobein era novas incumbensas ein vegnidas vitier. Sco exempel: Las preparativas en connex cun las investiziuns dallas Penderas, revisiuns dils plans d'areal e dalla planisaziun locala, la lescha dallas secundas habitaziuns, meglieraziun funsila, il manteniment en general da vias (*vias d'uaul, tualettas, igl uorden communal eav.*), project Center Fontauna. Plinavon vegnan lavurs surordinadas ch'il cantun pretenda sco p.ex. in sistem intern da controlla (*IKS*). Sper tut quei sto la corrispondenza generala vinavon vegnir rispundida a moda correcta e sincera. Buca d'emblidar ils messadis electronics (*e-mails*) ch'ei s'augmentai sco era telefonats. Tut quei pretenda peda per dar suatientscha als giavischs da mintga convischin(a). Cun igl augment dallas plazzas duei la surcarga da lavur vegnir reducida e descargar ils menaders dallas differentas spartas. Sinaquei duei l'efficienza vegnir augmentada cun analisar da rudien ils process da lavur e prender las mesiras necessarias. Ei ina persuna sur in pli liung temp surcargada, sa quella buca pli patertgar efficient ni schizun midar process da lavur per levgiar il mintgadi (*p.ex. digitalisaziun*). Ins vesa ch'ei occuora fetg bia en nossa vischnaunca. Quei demuossa ch'ils luvriers communal fan lur lavur tenor meglier saver e puder. Tuttina manca il temp per exequir tut las lavurs cunscienciusamein e da buna qualitat. Plinavon eis ei necessari da salvar il know-how present. Sco vischnaunca che duei seposiziunar sco subcenter ei quei enorm impurtont. Igl ei era impurtont da saver exequir la gronda part dallas lavurs communalas cun agens luvriers. La cumissiun spera ch'il cussegl seigi pertscharts dall'impurtonza era a vesta d'in bien futur. Medemamein speran ils conluvriers ch'il cussegl suondi la proposta dalla suprastanza communal e dalla cumissiun preparatoria. Buc d'emblidar ei ch'ins creescha cun il niev plan da plazzas ina certa flexibilitad. Quella ei necessaria per anflar las personas ch'occupeschan ils posts vacants. Cun quella caschun engrazia la cumissiun a tut las personas ch'ei stadas involvidas durant quei temp da preparaziun numnadamein a; Ervin Maissen, Andri Hendry, Simon Cathomen ed al president communal René Epp.

Il vicepresidente Adrian Deflorin damonda per ulteriurs plaid ord il ravugl dalla cumissiun preparatoria e dil cussegl da vischnaunca. Il plaid giavischa cusseglier Edgar Durschei.

Cusseglia Edgar Durschei:

Ils 26-02-2021 ha il cussegl da vischnaunca eliegiu la cumissiun preparatoria. Ord il protocol da quella seduta vegn prelegiu: *Igl ei impurtont da simplificar process da lavur per evitar eventuala lavur dubla e buc en emprema lingia da perseguir in alzament da plazzas. Nossa vischnaunca ha medemamein la finamira da vegnir pli attractiva pil pagataglia. Sa ed ei quei in summa la cumpetenza ed il pensum dil cussegl da vischnaunca da far ina tala analisa en quei cuort temp?. Interpretas en general engaschan per ordinari personas dil fatg. In tal process che empermetta optimal resultats da restructuraziun basegn dus entochen treis onns e sa buca vegnir exequius a cuorta vesta.* La risposta dil president René secloma: *La finamira primara ei buc in alzament da plazzas.* Il cussegl ha ussa retschert d'informaziuns seigi quei ord il messadi ni dalla cumissiun preparatoria. Per saver prender ina decisiun pigl alzament da plazzas mauncan fatgs resp. analis detagliadas en connex cun las simplificaziuns dils process da lavur e cunzun sco evitar lavurs dublas. Per saver prender talas mesiras ei igl accumpignament da personas externas impurtonts. Ina tala persuna sa giudicar sch'ins sa simplificar pass da lavur ni schizun strihar.

Pli prudent füss sch'ils responsabels vegnan mintgamai cun ina damonda da credit per saver incaricar personas per optimar process da lavur sco p.ex. il sistem da controlla (*IKS*) che vegn dil reminent giavischaus dalla cumissiun da gestiun. La decisiun da questa sera sa buca succeder mo sin empermischuns d'optimaziun. Il president communal sa da tut temp decider en connex cun avertura e serrada dil spurtegl, cun adossar cumpetenzas a caus eav. In augment da plazzas da rodund 150% ei hanaus e vegn beinspert tratgs a nez. Ins numna buca bugen incaricas ch'ei vegnidas terminadas sco p.ex. igl uffeci civil. La persuna ei da quei temp buca vegnida relaschada. Ins ha adossau ad ella auters pensums.

Avon temp ha la suprastanza communal incaricau ina firma externa per modernisar e megliar l'organisaziun communal. Deplorablamein han il cussegl ed era buca la cumissiun preparatoria mai giu investa el rapport final da quei studi Pesentincl. Igl alzament da pensum dalla suprastanza ei dubiteivel, sch'ins fa gia paleis che la direziun hagi descargau pulitamein la lavur da suprastanza (*tractament sut tractanda 3*).

Sin fundament da sias ponderaziuns propona cusseglier Edgar Durschei da buc entrar ella fatschenta.

Cussegliera Silvia Buchli-Caduff:

Che la cumissiun preparatoria ha buca giu investa el project Pesentincla fa surstar e dat il sentiment ch'ins ei buca transparents. El messadi vegnan dabia ideas per ina migliur presentadas. Ins fa menziun sin differents projects ch'ins vul realisar, denton sche las finanzas tonschan la finala ei in'otra damonda. Che la lavur en vischnaunca sesminuescha buc ei clar. Igl ei perquei necessari d'intervegnir punctualmein en las differentas spartas. Igl ei correct ch'il cussegl ha per part il preventiv sut controlla, denton igl ei buca pusseivel pil cussegl da sminuir il preventiv per ina certa summa. Las pagas dils conlucers ston esser garantidas da tut temps.

Cussegliera Larissa Fry Schuster:

Il meini per in'analisa externa ei dada ed igl ei buca cuntenteivel ch'ins ha buca giu investa en quei studi Pesentincla. Ei dat partziuns ch'ei pli transparentas ch'altres. Independentamein dalla decisiun dad oz vegn supplicau buca mo da mirar sin las procentualas fixadas, denton d'analisar da ruden tuttas pagas dil personal general ed en special quellas dil menaschi tecnic. Pertgei las pagas actualas ein buc adequatas per la lavur che vegn prestada. Igl ei enconuscent che las pagas en las ulteriuras vischnauncas ein pli attractivas.

Cusseglier Roland Cajacob:

In plan da plazzas flexibel sco era l'integrasiun da tal el preventiv ei da beneventar. Il messadi descriva plitost las problematicas, denton propona el neginas sligaziuns concretas. Ina persuna externa, in aschinuon "Coaching" ei in bien accumpignament d'uront il temps dallas midadas els differents process da lavur. Igl ei impurtont d'entrar ella fatschenta, pertgei ulteriuras expertisas externas sligian buc ils problems.

Cussegliera Theres Burri Gadola:

Tut ils fatgs ein vegni menziunai el messadi. Las informaziuns decisivas ein sin meisa. Basegna il cussegl da vischnaunca veramein in process da lavur detagliau p.ex. en ina damonda da baghegiar per saver prender oz ina decisiun? Plinavon ha la nova lescha da secundas habitaziuns buca sminui la lavur preparatoria digl uffeci da baghegiar. El scriver digl uffeci d'uaul e prighels dalla natira dil Grischun vegn rendiu attent che las incaricas definidas digl uffeci san buca vegnir ademplitas cun la procentuala actuala dil personal. Medemamein ei la lavur administrativa dils commembers da direcziun s'augmentada considerablamein. Ei l'incarica primara d'in canzlist, d'in selvicultur ni d'in menader da baghegiar ed infrastruttura veramein da scriver protocols? Per ina tala lavur ein quellas persunas memia custeivlas e cheutras basegni ina piazza d'assistent(a). Che quellas persunas ein surcargadas san ins leger ord ils rapports da sururas. Nus havein l'obligasiun da dar sustegn a quei bien team da lavur che liquidescha incaricas tenor convegnientschas e leschas. Pils 01-01-2022 munta igl augment 170%.

Cusseglier Otmar Flepp:

Ins ha giu publicau plazzas pil menaschi tecnic e forestalesses. Per tgei motivs anflan ins buca la glied adattada? Ei nossa vischnaunca memia pauc attractiva? Tgei stuein ni savein nus porscher per recaltgar tier nus buna glied?

President communal René Epp

Il messadi present ha 19 paginas ed ils mussaments ein vegni menziunai sco era argumentai. Las sururas en mintga sparta muossan ch'els arguments pils alzaments da plazzas ein giustificai. Incaricar ina fatschenta externa cun ulteriuras analisas sco era cun in accumpignament els process ei buc necessari. Avon treis onns ei vegniu menau atras il studi Pesentincla, il qual ei vegnius fatgs per diever intern dalla suprastanza communal. Ina ni l'otra caussa han ins gia saviu optimar. Era sche la cumissiun preparatoria ha buca retschert investa el rapport Pesentincla, ei ella vegnida informada a bucca en detagl e tenor necessitad. In giavisch ei da buca mo dar la peisa sin efficienza, analisas, simplificaziuns els pass da lavur interns eav., mobein era da regalar confidanza enviers la lavur dalla suprastanza communal.

Actualmein ha la vischnaunca bia projects da svilup sin meisa, denton la capaciad interna tonscha buc per perseguitar ed elaborar quels. Per menziunar il canzlist, ch'ei gia dotaus cun dabia lavur dil mintgadi, ha cheutras negin'ulteriura capaciad da segidar cun incaricas supplementaras e d'impurtonza pil svilup giavischau en vischnaunca (*mira descripiun detagliada dil directori sin pag. 14 dil messadi*). Plinavon ei la vischnaunca tiel menaschi tecnic sut pressiu. Muort munconza da temps sa il selvicultur buc ademplier tut las incaricas

adossadas digl uffeci d'uaul e prighels dalla natira dil Grischun (*tenor scriver digl uffeci - procentuala fixa per l'incarica da selvicultur*). Ulteriurs detagls en connex cun l'incarica ein d'anflar sin las paginas 9 e 10 dil messadi. Nus stuein agir.

Per saver instradar ed elaborar in sistem da controlla (IKS) en tut las partiziuns, basegni ulteriur personal. Cun il diember da personal actualmeins nunpusseivel da saver ademplir quella recumandaziun dalla cumissiun da gestiun.

La vischnaunca sto vegnir pli attractiva pertgei l'inflaziun dalla populaziun succeda el zuppau. Per saver garantir in bien svilup basegni in augment da plazzas sco p.ex. in(a) assistent(a) dalla direcziun.

La suprastonza communal pren per notizia d'analisar a temps las pagas dil personal communal independentameins dalla decisiun da questa sera.

La summa d'in preventiv a l'auter ei plus minus tal digl onn avon. Sch'igl augment ei per 0,2% ni 0,3% sils cuosts totals da personal da 5 milliuns francs, ei quei in pign augment annual. Sch'igl augment succeda denton 2% ni 3% lu basegna ei sper il preventiv ina descripziun adequata dalla suprastonza communal (*motivaziun augment da piazza*). Havess il cussegl da decider per in sbassament dil budget da 0,5%, munta quei buca gest ch'ins sto relaschar il personal actual.

Cun igl uffeci civil haveva l'administraziun communal ina procentuala da plazzas da 500%. Pli tard ei quei vegniu reduciu sin 450%. Dapi 13 onns han ins buc augmentau plazzas da lavur tier l'administraziun communal.

Gerard Clemens Berther:

Il project Pesentincl ei succedius avon il temps dil president communal René, denton ein entginas recumandaziuns vegnidadas realisadas. Il menaschi tecnic retscheiva adina dapli incaricas sco era novas sfidas entras la construcziun da novas sendas da viandar, novas vias ord la meglieraziun funsila (*stad sco unviern*) eav. En l'economia privata cun p.ex. 10 luvriers san ins reagir cun buca prender encunter ulteriuras lavurs, sch'ins ha buca la capacita necessaria. Quei funcziuna buc tier in menaschi communal. Lez ha da funcziunar da tut temps, seigi quei cun far sururas ni cun cumprar prestaziuns. Consultaziuns da projects cantunals (*p.ex. traffic public*) setschentan stediameins tier l'administraziun communal. Igl ei impurtont che la vischnaunca pren posiziun en da quellas consultaziuns. Quellas posiziuns basegnan dabia lavur, temps e buna sevida. Pren la vischnaunca buca posiziun, sche vegn tut realisau tenor ils meinis dallas instanzas cantunals a Cuera. Medemameins basegna ei controllas severas per tener igl uorden communal. Vegnan las controllas negligidas diltuttatfatg, ei la resca che p.ex. las vias cun scamonds da carrar van empaglia ed ils cuosts per remeduras ha la finala la vischnaunca da sorprendar.

La digren da personal sin la fiera forestala ei vesibels, denton era en autras professiuns. Ei vegn semplameins memia paucs giuvens suenter en cumparegliaziun culs pensiunaments.

Cussegliaer Adrian Flepp:

Sco persona externa san ins veser il president communal René Epp, cun quei ch'el ei entraus da niev en uffeci. Suenter in temps da 10 meins ha el priu investa ellas lavurs dil mintgadi e lur sfidas e sa giudicar bein la situaziun. Il messadi presentau ei transparents e cuntegn tut las informaziuns necessarias per saver prender oz ina decisiun.

Cussegliaera Helga Probst e cussegliaer Armin Manetsch:

Las explicaziuns dils collegas da cumissiun, concussegliaera Theres Burri Gadola e concussegliaer Adrian Flepp vegnan sustenidas cumpleinameins. La cumissiun preparatoria sustegn cumpleinameins il messadi e la revisiun dil regulativ presentau e supplichescha cheutras da tractar la fatschenta.

Cussegliaer Edgar Durschei:

Sin fundament dallas discussiuns occurridas e las empermischuns dalla suprastonza communal retila el sia proposta da buc entrar ella fatschenta.

Ei suonda la deliberaziun en detagl.

Vicepresident Adrian Deflorin:

Il messadi vegn tractandaus tenor capetels. Giavischa il plidader dalla cumissiun preparatoria Adrian Flepp ed il president communal René Epp tier capetel 1-3, pag. 1-4 il plaid? Quei ei buca il cass. Cheutras vegn la discussiun pil cussegl aviarta.

Capitel 1, pag. 1-3: Negina discussiun.

Capitel 2, pag. 5-7:

Cussegliaer Armin Berther:

La discussiun extendida demuossa l'impurtonza dalla fatschenta presenta. La qualid da lavur sto vinavon vegnir garantida, denton senza surcargar persunas. La direcziun ha in'enorma lavur administrativa, seigi quei cun scriver protocols ni corrispondenza. Sco san ins simplificar quels process e tgei midadas ein previdas?

President communal René Epp:

La preparaziun dallas tractandas da direcziun preparan ils caus uffeci (*departaments*), cun quei ch'els enconuschan la fatschenta en detagl. Il preprotocol vegn preparaus dil canzlist communal. Pli tard ein ils documents accessibels en fuorma digitala per far ils studis necessaris. Duront la seduta vegn igl essenzial dalla discussiun protocollaus. Il protocol vegn revedius e repartius a mintga commember da direcziun. Sche tut ei bien vegn il protocol archivaus. Gest quellavurs sa el futur in(a) assistent(a) liquidar. Il proceder dallas sedutas da suprastanza ei identics a quel dallas sedutas da direcziun, denton vegnan las fatschentas inoltradas dalla geraua e dils geraus.

Cussegliaera Silvia Buchli-Caduff:

La direcziun ei vegnida instradada avon 9 onns. Ha quella midada purtau igl effect giavischau? Daco sto la direcziun secumponer gest dallas persunas president communal, canzlist, menader infrastruttura e selvicultur? Quellas persunas ein gia surcargadas.

Gerau Clemens Berther:

Cunquei ch'ils responsabels assistan alla direcziun, san els sliagar ordavon ina gronda part dallas lavurs.

Capitel 3, pag. 8-11: Negina discussiun.

Capitel 4, pag. 11-13:

Cussegliaera Larissa Fry Schuster:

Sin fundament da tgei criteris ein las cumpetenzas finanzialas per mintga cau d'uffeci vegnidadas definidas?

Cussegliaer Edgar Durschei:

Co vegn la controlla dallas cumpetenzas finanzialas el preventiv garantida?

President communal René Epp:

La direcziun ha tractau las cumpetenzas finanzialas ensemen cun ils caus d'uffeci. La cumpetenza finanziaria da frs. 5'000.00 per in cau d'uffeci ei pil maun public ina biala summa. La direcziun ei vinavon responsabla ch'ei vegn buca malduvrau las cumpetenzas cun p.ex. cumprar igl uorden adina tier la medema fatschenta. La summa da frs. 5'000.00 stat a disposiziun per cass.

Actualmein ha la direcziun da controllar il preventiv. Sch'il preventiv vegn surpassaus, decida la suprastanza communal davart ulteriuras expensas. Da niev portan era ils caus d'uffeci la responsabladad da tener la survesta da lur contos e dil preventiv sco quei ch'il cussegl da vischnaunca ha approbau.

Capitel 5, pag. 13-19:

Cussegliaer Edgar Durschei:

Sin pagina 14 succeda igl augment da plazzas per 170%. Denton sil plan da plazzas vesan ins in augment da 200% ed ina flexibilitad da 30%. Ei quei correct?

President communal René Epp:

Pil mument vegn alzau per max. 170% (*10%, 80-100% e 40-60% gest tenor annunzias*). Leu nua che mintga sparta survarga il pensum, resulta ina flexibilitad supplementara. Sch'ei basegna tuttenina in augment, san ins agir sur la flexibilitad q.v.d sur il preventiv (*onn/onn*). En la sparta formaziun ein da niev era ils pedels calculai.

Capitel 6 e 7, pag. 19-20: Negina discussiun.

Vicepresident Adrian Deflorin:

Vul il cussegl revegnir ad in artechel ni l'auter? – *Quei ei buc il cass.*

Giavischa il president communal René Epp il plaid final? – *Quei ei buc il cass.*

Giavischa il plidader dalla cumissiun preparatoria Adrian Flepp il plaid final? – *Quei ei buc il cass.*

Decisiun:

Sin fundament dallas ponderaziuns menziunadas approbescha il cussegl da vischnaunca cun 9 gie, 0 na e 4 abstenziuns la revisiun parziala dil regulativ dil persunal communal (plan da piazzas).

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér

Il vicepresident:

L'actuara:

Adrian Deflorin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 7

Seduta dils 29-10-2021

3. Reorganisaziun communal: Revisiun parziala dil regulativ d'indemnisaziun (messadi nr. 13-2021/2024)

Suprastonza:

President communal René Epp:

La revisiun dil regulativ d'indemnisaziun ei necessaria. Il regulativ existent datescha dils 22 da zercladur 2012. L'intenziun d'in niev regulativ d'indemnisaziun ei da dar la flexibilitad al pensum dil president, ch'il post da gerau ei buca fixaus al pensum dil president e che geraus han buca da sedatar alla flexibilitad dil president. Il stan actual che descriva il pensum dil presidi denter 50% e 74% ei antiquaus. Gest tenor decisiun dil pensum dil president han ils geraus da s'adattar cun ina procentuala denter 6,5% entochen 10%/gerau. Sch'ins cumpareglia 6,5% en uras vegnan ins gnanc sin in avonmiezdi per jamna (3-4 uras). La lavur e l'obligaziun d'in gerau ei gest aschi impurtonta sco quella dil president.

In'incarica impurtonta ei da sviluppar vinavon la vischnaunca. La valur politica ch'ina vischnaunca dat als funcziunaris ei era sin palancau regiunal da gronda impurtonza. Sco ins sa leger el messadi eis ei previu in engaschament dil presidi da 80%. Quei pensum sa variar minimal denter 50% e maximal 80% e quei en entelgientscha cun la suprastonza communal. El cass ch'il president decida per in pensum da 60% ni sut ha el la pusseivladad d'engaschar in secretariat da max. 30%. La suprastonza communal vul buca mo administrar il mintgadi, mobein sviluppar vinavon nossa vischnaunca

Il vicepresidente Adrian Deflorin surdat il plaid alla plidadra dalla cumissiun preparatoria Theres Burri Gadola.

Cussegliaera Theres Burri Gadola:

Daco ina tala revisiun? Tgei schabegia suenter la terminaziun dil temps d'uffeci ni tier demissiuns dils funcziunaris politics? Ins va alla tscherca da candidat(a)s. El discuors cun las personas previdas per in tal post setschant beinspert las damondas: Tgei responsablada e tgei lavur spetga lu sin mei? Tenor il regulativ actual fuss la risposta per in eventual post da gerau: Quei dependa dil pensum final dil president communal. Quella decisiun croda pér suenter las elecziuns! La cumissiun ei dil meini che quei construct cun ina dependenza da lavur ed indemnisaziun dil presidi ei buca correcta e mal praticabla. La midada dil regulativ duei arver novas portas era en vesta dallas proximas elecziuns. Definir claras finamiras ed incaricas levgescha segirefranc la tscherca da candidat(a)s pils posts vacants.

Ei succeda negina debatta d'entrada. Ei suonda la deliberaziun en detagl.

Vicepresident Adrian Deflorin:

Per saver dar ina structura en las discussiuns dil messadi suondan sco εμπrem las paginas 2 entochen 4 dil messadi ed en la sinopsa art. 3 alineia per alineia. Sco davos vegn tractandau ils artechels dil regulativ.

Pagina 2-4 dil messadi:

Cussegliaera Larissa Fry Schuster:

La necessitad da far ina tala adattaziun ei dada. Da l'autra vart, sco gia menziunau, eis ei impurtont d'analisar las ulteriuras pagas tenor partiziuns e prioritad.

Cussegliaer Edgar Durschei:

Sch'ins cumpareglia pagas cun las autras vischnauncas ston ins era cumpareglia lezzas structuradas. Las cundiziuns vertentas eran a tut ils funcziunaris dall'entschatta enneu enconuschentas. Prest in onn suenter presentan ins ina nova damonda per midada. Quei fa surstar. D'argumentar ch'ins hagi adina dapli lavur san ins era tschentar auter la damonda, ston ins veramein crear dapli studis, analisas e lantschar in project suenter l'auter? La finala ston era las resursas finanzialas constar. Pils proxims onns ein las summas d'investiziun gia definidas.

President communal René Epp:

L'analisa dallas pagas dil persunal vegn a succeder a temps e tenor basegns adattadas. Cun quei ch'ina suprastanza communal vegn eligida per ina perioda d'uffeci da quater onns, eis ei necessari ed impurtont da far las adattaziuns dall'entschatta enneu.

Gerau Wendelin Jacomet:

Il cussegl haveva avon in onn renviu la proposta dalla suprastanza communal per che la nova suprastanza sappi surluvrar il reglament. Igl anteriur president communal ha exequiù siu pensum cun 60% ed ils geraus mintgin cun 10%. Ins sto denton schon veser ch'ins exequescha cheu mo lavurs dil mintgadi e vegn buca da lantschar novs projects ni realisar novas ideas. In president communal ei da tut temps sin via e quei 365 dis/onn. Reducir cheu il pensum dil president communal ei fatal, sche la vischnaunca vul vegnir vinavon. Cheutras ei igl alzament dil pensum da 50%-80% pli che giustificaus.

Cussegliaera Theres Burri Gadola:

Il votum da concussegliaer Edgar Durschei sa buca vegnir sustenius. Luvrar per l'amur dalla honor ei vargau. La lavur da gerau sto vegnir indemnizada adequatamein ed independentamein dil fixum dil president. Actualmeins ei il presidi dotaus cun 74%. Tgi ha gia viu ch'ina plazza vegn publicada per ina tala procentuala? Igl ei impurtont dad haver in president communal activ e che mantegn las reits regionalas e sa far paleis ils giavischs dalla regiun perifera.

Vicepresident Adrian Deflorin:

Cuntinuaziun cun artechel 3 al. 1 tenor sinopsa. Giavischa la plidadra dalla cumissiun preparatoria Theres Burri Gadola il plaid? - Quei ei buca il cass.

Artechel 3 al. 2

Cussegliaer Edgar Durschei:

Sch'in president communal elegia 74% astgan ins parter dil fatg ch'el descarga el medem mument ils consuprastonts. Ch'ei vegn buca luvrau metta negin en damonda. Entochen il di dad oz han las suprastanzas saviu luvrar sut las cundiziuns presentas ed a tut ils presents eran las indemnizaziuns vertentas gia tier l'elecziun enconuschentas.

Gerau Paul Flurin Schmidt:

Mintga gerau ha siu departament e l'obligaziun da menar quel correct. Cul pensum dil gerau ei ademplius, sa el buca semplamein surdar tut las pendenzas al president communal. Il regulativ vertent ei malgests e demotivonts. Igl ei impurtont da crear in post attractiv cunzun a vosta dallas legislaturas futuras. Mintga persona duei haver la pusseviltad da candidar per in tal post, independentamein da sia professiun. Per quei basegni in construct modern cun indemnizaziuns adequatas al temps.

Cussegliaer Adrian Flepp:

Il construct d'in pensum da 50%-74% ei utopics e buc praticabels. Pliras gadas han ins udiu ch'ei duei vegnir luvrau efficientamein e ch'ei seigi d'evitar lavur dubla. Sch'in gerau surdat sias incaricas al president muort che sia capaciad ei consumada, sche ha quei da far nuot pli cun lavur efficienta.

Gerau Jris Lombris:

Las tschun personas en suprastanza lavuran maun en maun. Mintga departament ha avunda lavur, aschia ch'ei resta veramein negina capaciad da surdar aunc lavurs dils geraus al president communal. Igl ei da beneventar pil futur che las lavurs dils funcziunaris vegnien stimadas e che las pagas seigien giustificadas. Buc d'emblidar, ils collegas da suprastanza han aunc tuts da vegnir suenter all'obligaziun digl agen patrun resp. lur plaz da lavur.

Cusseglie Roland Cajacob:

In alzament final da rodund frs. 22'672.00 ei supportabels. Avon temps anflavan ins aunc persunas che luvravan per la honur, igl idealissem, denton quei s'auda tiel vargau.

Vicepresident Adrian Deflorin:

Artechel 3 al. 3

Tier quei artichel dat ei duas propostas d'ina vart quella dalla suprastanza communal e da l'autra vart quella dalla cumissiun preparatoria. Alla fin digl artichel 3 succeda la votaziun per ina u l'autra noziun. Ei vegn surdau il plaid alla plidadra dalla cumissiun preparatoria Theres Burri Gadola.

Cussegliera Theres Burri Gadola:

La differenza denter la proposta dalla suprastanza communal e la cumissiun preparatoria ei che la suprastanza propona da saver engaschar in secretariat per max. 30%, sche la procentuala dil president ei sin 60% e sut. La proposta dalla cumissiun formulescha la pussevividad per in engaschi d'in secretariat proporziunal alla reducziun dil pensum dil president. La cumissiun ei dil meini che quella noziun cunvegn alla situaziun. La noziun dalla suprastanza dat in ulteriur spazi liber per in augment d'engaschament da 10%.

President communal René Epp:

L'indemnisaziun d'in secretariat san ins buca cumparegliar cun tala dil president. Cheutras han ins fatg la schelta dad in engaschament da 60% e sut da saver engaschar in secretariat da 30%. Il motiv dils 10% dapli.

Ei succeda la votaziun.

Vicepresident Adrian Deflorin:

Sco εμπrem vegn votau davart la proposta dalla suprastanza e silsunter quella dalla cumissiun preparatoria. Mintga cusseglier(a) astga votar tier omisduas propostas. La proposta cun il surpli (*gie*) vala per il regulativ e sco proposta finala.

Ei succeda la votaziun dalla proposta dalla suprastanza communal.

Vicepresident Adrian Deflorin:

Il cussegl decide cun **1 gie** encunter **12 na encunter** la **proposta dalla suprastanza communal**.

Ei succeda la votaziun dalla proposta dalla cumissiun preparatoria.

Vicepresident Adrian Deflorin:

Il cussegl decide cun **13 gie** e cheutras **unanimamein** per la **proposta dalla cumissiun preparatoria**. Cheutras vegn cuntinuau cun la proposta dalla cumissiun preparatoria per las votaziuns finalas.

Cuntinuaziun cun *artichel 3 al. 4* – Negin giavischa il plaid.

Artechel 3 al. 5 – Negin giavischa il plaid.

Artechel 3 al. 6

Cusseglie Edgar Durschei:

Per la noziun dall'alinea 6 εμπrem passus vegn proponiu: *Igl engaschament fundamental dils ulteriurs suprastants vegn indemnisaus cun la summa annuala da frs. 14'000.00.*

Cusseglie Armin Manetsch:

Cunquei ch'ei vegn gia menziunau en art. 3 al. 2 il temps d'engaschament per jamna san ins s'accordar cun quella midada proponida da concusseglie Edgar Durschei.

Cussegliera Theres Burri Gadola:

Igl ei impurtont ch'ina menziun dil temps d'engaschament seigi indicada. Cunquei che art. 3 al. 2 descriva il fatg, sa la proposta vegnir sustenida.

Vicepresident Adrian Deflorin:

La proposta da concusseglie Edgar Durschei secloma sco suonda: *Igl engaschament fundamental dils ulteriurs suprastants vegn indemnisaus cun la summa annuala da frs. 14'000.00. Mintga perioda d'uffeci ch'in commember da suprastanza aschunta vegn indemnizada cun in augment da 4%.*

Ei succeda la votaziun dalla proposta da cusseglier Edgar Durschei.

Vicepresident Adrian Deflorin:

Il cussegl decida cun **13 gie** e cheutras **unanimamein** per la **proposta** da **cusseglier** Edgar Durschei.

Cuntinuaziun cun *artechel 3 al. 7* – Negin giavischa il plaid.

Artechel 3 al. 8 – Negin giavischa il plaid.

Artechel 3 al. 9 – Negin giavischa il plaid.

Vegn giavischau il plaid els ulteriurs artechels dil regulativ d'indemnisaziun?

Cusseglier Edgar Durschei:

Art. 8 al. 2 descriva l'indemnisaziun pauschala dallas spesas per tuttas activitads enteifer la vischnaunca. Eis ei pusseivel d'extender ils cunfins sin la Surselva enstagl mo en vischnaunca?

President communal René Epp:

Il meini ei da tener las pauschalas da spesas sco definiu eifer la vischnaunca. Sch'enzatgi ha dad ir ordlunder, duein quellas spesas vegnir indemnisadas supplementarmein e tenor la legislaziun cantunala.

Cusseglier Edgar Durschei:

Han ins reponderau art. 4 - daner da seduta - en la cumissiun preparatoria? Daco vegn quei buc tematisau en detagl? Mintga cusseglier(a) ha da seluvrar en, seigi quei els messadis e silsunter assister allas sedutas. Tut quei drova era pulit bia temps.

Cussegliera Theres Burri Gadola:

La cumissiun preparatoria ei buca sefatschentada cugl art. 4 - daner da seduta.

President communal René Epp:

Cheu sa il cussegl da vischnaunca decider co agir, stat en sia cumpetenzza.

Vicepresident Adrian Deflorin:

Giavischa il president communal René Epp il plaid final? – *Quei ei buc il cass.*

Giavischa la plidadra dalla cumissiun preparatoria Theres Burri Gadola il plaid final? – *Quei ei buc il cass.*

Decisiun:

Sin fundament dallas ponderaziuns suranumnadas approbescha il cussegl da vischnaunca unanimamein revisiun parziala dil regulativ d'indemnisaziun.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il vicepresident: L'actuara:

Adrian Deflorin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 7

Seduta dils 29-10-2021

4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cusseglia Ignaz Venzin ha inoltrau suandonta damonda:

Ils 26 d'uost 2021 han ins saviu leger sin differents canals che la Regenza grischuna hagi dau glish verda per la nova via da velos da muntogna denter Gendusas e Caischavedra. Entgins dis suenter ei vegniu publicau sin la pagina dallas Penderas Mustér il suandont: *"Der neue Flowtrail von Gendusas nach Caischavedra ist fertig und kann ab dem 4. September 2021 befahren werden"*. Il temps da construcziun para bravamein cuorts. Co ei quei pusseivel?

Risposta dil president communal René Epp:

La procedura tier quei project ei succedida sco suonda;

- 27-12-**2019** Publicaziun dalla damonda da baghegiar;
- 06-03-**2020** Fixaziun dil Flowtrail en il plan generala d'avertura – lavur da preparaziun;
- entschatta fenadur Inoltraziun tiegl uffeci per la preexaminaziun;
- settember Retschevida dil rapport da preexaminaziun dil plan general d'avertura
- *En concordanza cun ils uffecis ed igl investur ei vegniu decidu per la construcziun dil Flowtrail la stad 2021;*
- schaner **2021** Publicaziun dall'exposiziun da cooperaziun;
- 26-02 Tractament dalla fatschenta el cussegl da vischnaunca – publicaziun da recuors – neginas inoltraziuns da recuors – cuntinuaziun dalla procedura da baghegiar;
- 18-05 Succediu ulteriuras discussiuns cun ils uffecis involvi el project;
- 09-06 Purificaziun dil project entras las organizaziuns cantunalas d'ambient tenor necessitad;
- 11-06 Lubientscha da baghegiar vegnida concedida dalla vischnaunca e naven da quei datum ei vegniu entschiet cun la construcziun dil Flowtrail;
- 27-07 Vegn la lubientscha (*formala*) entras igl uffeci pil svilup dil territori concedida e communicada ils 03-08 allas autoritads communalas;
- 24-08 Confirmaziun ed approbaziun formala dil project entras la Regenza grischuna. Silsuenter ei la comunicaziun publica succedida.

Ei vegn buca fatg diever da damondas che san vegnir rispundidas a moda semplia.

Communicaziuns

President communal René Epp:

Oz, suenter prest dus onns, ha la vischnaunca retschert la decisiun dalla Dertgira administrativa dil cantun Grischun en connex cul project Acla da Fontauna. La decisiun ei en favur dalla vischnaunca. L'organizaziun Helvetia Nostra ha naven dad oz 30 dis peda da far recuors tier la Dertgira federala.

Ils 29 da november 2021 han las proximas votaziuns federalas e communalas liug. Sin palancau communal vegn votau davart la lescha da baghegiar art. 74bis (*plan da zonas, artechel energetic*) ed il project Skillspark al Crest d'Acletta.

